Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
"01" вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ: УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ

для студентів

спеціальності спеціалізації	В11 Філологія (за спеціалізаціями) В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	В11.041.02 Переклад (англійська мова)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307986
Програма № 1843/25
Начальник відділу моніторингу якості освіти
(підпис) (прізвище, ініціали)
«01» вересня 2025 р.

Київ – 2025

Розробник:
Булава Наталя Юріївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови.

Викладачі:
Булава Наталя Юріївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови.
Горохова Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол № від 27.08.2025 року
Завідувач кафедри української мови (Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми *(керівником проєктної групи)* В11.041.02 Переклад (англійська мова)

«____»____ 2025р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми(керівник проєктної групи)
 (Світлана РАДЕЦЬКА)

Робочу програму перевірено
«____»____ 2025 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи

(Світлана БОНДАР)

Пролонговано:
на 20___/20___н.р. _____ (_____). «___»___20__р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20___/20___н.р. _____ (_____). «___»___20__р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20___/20___н.р. _____ (_____). «___»___20__р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20___/20___н.р. _____ (_____). «___»___20__р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ	
Вид дисципліни	*обов'язкова*
Мова викладання, навчання та оцінювання	*українська*
Загальний обсяг кредитів / годин	*7 / 210*
Курс	*1*
Семестр	1
Кількість змістових модулів із розподілом:	*3*
Обсяг кредитів	*7*
Обсяг годин, зокрема:	*210*
Аудиторні	*98*
Модульний контроль	*14*
Семестровий контроль	*30*
Самостійна робота	*68*
Форма семестрового контролю	*Іспит*
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ	
Курс	*1*
Семестр	*1*
Кількість кредитів	*3*
Кількість змістових модулів	*3*
Обсяг годин, зокрема:	*90*
Аудиторні	*42*
Лекції	*8*
Практичні заняття	*34*
Модульний контроль	*6*
Семестровий контроль	*10*
Самостійна робота	*32*
Форма семестрового контролю	*Іспит*

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування української громадянської ідентичності шляхом підвищення ролі української мови як національної цінності та подолання мовно-культурної меншовартості українців; поглиблення системного уявлення студентів про усне й писемне мовлення українців; формування українськомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування у здобувачів вищої освіти почуття національної свідомості та історичної мовно-культурної пам'яті, що сприятиме підвищенню мотивації до вивчення культури усного й писемного мовлення, історії української культури та прав людини й громадянина України.
- розвиток українськомовних загальних і професійних компетентностей, зокрема комунікативної, мовленнєвої, прагматичної та соціокультурної, через опанування теоретичних основ мови, мовлення й комунікації.
- сприяння формуванню української громадянської ідентичності,
- збереження та популяризація культурної спадщини й цінностей України.
- реалізація заходів, спрямованих на підтримку загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти ***набувають таких програмних компетентностей***: ***ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-14 (загальні компетентності), ФК-2, ФК-8, ФК-9, ФК-10, ФК-11, ФК-12 (фахові компетентності).***

- **ЗК-1:** Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- **ЗК-2:** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- **ЗК-3:** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- **ЗК-4:** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК-5:** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК-7:** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК-8:** Здатність працювати в команді та автономно.
- **ЗК-10:** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК-11:** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК-14:** Здатність ухвалювати рішення та діяти дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- **ФК-2:** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

• **ФК-8:** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

• **ФК-9:** Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

• **ФК-10:** Здатність здійснювати літературознавчий, лінгвістичний та спеціальний філологічний (перекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

• **ФК-11:** Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

• **ФК-12:** Здатність до організації ділової комунікації.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Сучасний етап реформування системи вищої освіти передбачає суттєві концептуальні зміни в напрямах, цілях, завданнях і змісті освіти, зокрема філологічної. Ці зміни спрямовані насамперед на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності та підвищення конкурентоздатності майбутніх фахівців.

Для ефективного впровадження нової освітньої стратегії університету програмою передбачено використання можливостей Центру культури української мови. Зокрема, передбачені регулярні орфоепічні тренінги, риторичні вправи, дослідницькі завдання, які передбачають збір мовного матеріалу, створення електронних словників і роботу зі спеціальною літературою; виконання творчих завдань.

Студентів залучено до участі в проблемних групах, наукових конференціях, мовних конкурсах тощо.

У межах діяльності Центру заплановано презентації наукових видань, присвячених проблемам культури української мови, а також зустрічі з провідними науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких ***програмних результатів*:**

ПРН 1: Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та китайською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 4: Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7: Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8: Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10: Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11: Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 13: Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивід.	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ							
Тема 1. Фахова мова як основа професійної комунікації. Динаміка національної мови і форми її вияву.	2	2					
Тема 2. Стилістична диференціація сучасної української мови. Стиль мовлення у фаховій комунікації.	6	2					4
Тема 3. Український мовний ландшафт: літературна мова, діалекти, суржик	6			2			4
Тема 4. Мовне законодавство та особливості мовної політики в Україні	2			2			
Тема 5. Мова і культура. Мовний етикет українців	6			2			4
Модульний контроль 1	2						
Разом	**24**	**4**		**6**			**12**
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. ОСОБЛИВОСТІ УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ							
Тема 6. Особливості усного спілкування у фаховій діяльності	2			2			
Тема 7. Мистецтво публічного виступу. Невербальні засоби комунікації	6			2			4

Тема 8. Комунікативний вплив та його технології	6			2			4
Тема 9. Гендерна та вікова специфіка спілкування	6			2			4
Тема 10. Орфоепічна та акцентуаційна складова мовленнєвої культури фахівця	2			2			
Модульний контроль 2	2						
Разом	**24**			**10**			**12**
МОДУЛЬ ІІІ. КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ							
Тема 11. Історія Українського правопису. Український правопис у контексті мовних інновацій	8	2		2			4
Тема 12. Мовні норми: розвиток і проблемні аспекти кодифікації	2			2			
Тема 13. Лексичні та фразеологічні норми професійного мовлення	8			4			4
Тема 14. Ідентифікація українців. Історія виникнення прізвищ. Структура прізвищ.	4	2		2			
Тема 15. Граматична парадигма в комунікативному просторі	4			4			
Тема 16. Синтаксичні аспекти мовної норми в контексті комунікації	4			4			
Модульний контроль 3	2						
Разом	**32**	**4**		**18**			**8**
Семестровий контроль	**10**						
Усього	**90**	**8**		**34**			**32**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль І.
Комунікативні ознаки фахового мовлення та розвиток національної мови

Тема 1. ***Фахова мова як основа професійної комунікації. Динаміка національної мови і форми її вияву.***

Українська мова як єдина національна мова українського народу і форма його національної культури. Літературна мова, її найістотніші ознаки. Мова фахового ділового спілкування та її особливості. Мовні норми сучасного ділового спілкування. Культура мови й культура мовлення: диференційні ознаки. Специфіка мовлення фахівця.

Ключові слова: *державна мова, інтерпрофесійна комунікація, інтрапрофесійна комунікація, компетентність, компетенція, комунікативна особистість, концепція державної мовної політики, літературна мова, мова професійного спілкування, мовна норма, мовна особистість, мовна політика, мовна ситуація, національна мова, офіційна мова, професійна мова, термін.*

Рекомендована література:

Основна: *1-8.*
Додаткова: *6, 19, 21, 26.*
Довідкова*: 2,4,5,8, 9, 10.*
Інтернет-ресурси: *3, 5, 7,8.*

Тема 2. Стилістична диференціація сучасної української мови. Стиль мовлення у фаховій комунікації.

Закономірності функціонування мови в різних сферах її суспільного життя.

Культура мовлення та «стиль мовлення». Вплив стилю й жанру на формування мовленнєвої культури майбутнього фахівця.

Принципи, історія і критерії класифікації та жанрової диференціації стилів. Характеристика функціональних стилів української літературної мови.

Засоби творення стильової доречності. Різновиди стилістично виправданого слововживання: стильова, контекстуальна, ситуативна та особистісно-психологічна.

Співвідношення національного та інтернаціонального у стилістиці національної мови.

Ключові слова: *стилістика, офіційно-діловий стиль, розмовний стиль, науковий стиль, епістолярний стиль, конфесійний стиль, художній стиль, публіцистичний стиль, стиль медіа, стилістичний ресурс.*

Рекомендована література:

Основна: *1-8*
Додаткова: *2, 3, 12,13.*
Довідкова*:1, 6, 8, 9, 10.*
Інтернет-ресурси: *2, 4, 7.*

Тема 3. Український мовний ландшафт: літературна мова, діалекти, суржик

Тлумачення змісту понять *мова загальнонародна, мова літературна, діалектна мова, мова державна, офіційний статус мови*.

Територіальна диференціація української мови. Північне (поліське), південно-західне та південно-східне наріччя української мови. Взаємодія діалектів і літературної мови. Соціальні діалекти.

Суржик у системі розмовних форм побутування мови. Історія виникнення й функціонування суржику. Елементи суржику в професійному та побутовому спілкуванні.

Специфіка форм розмовного мовлення в урбаністичних середовищах сучасної України. Мовний ландшафт міста.

Ключові слова: *українська літературна мова, мовлення, усне мовлення, писемне мовлення, різновиди мови, комунікативна діяльність, комунікативна компетентність, літературна мова, національна мова, розмовна мова, діалект.*

Рекомендована література:

Основна: *1, 4, 5, 7,8.*

Додаткова: *6, 9, 13, 20, 21, 27.*

Довідкова*:1, 8, 10.*

Інтернет-ресурси: *2, 5, 7.*

Тема 4. Мовне законодавство та особливості мовної політики в Україні

Законодавче забезпечення функціонування української мови в Україні. Поняття мови в Конституції України. Закон 2019 року «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Нові інституції із забезпечення функціонування української мови як державної (Національна комісія зі стандартів державної мови, уповноважений зі справ державної мови).

Мовна політика. Лінгвоцид української мови. Мовне питання як об’єкт маніпулятивних стратегій.

Поняття мовна ситуація. Мовні права і мовна свідомість. Параметри двомовної комунікації. Проблеми та критерії визначення рідної мови у двомовній ситуації. Проблема нормативності мовлення в ситуації масового білінгвізму.

Ключові слова: *українська мова, українська державність, національна ідентичність, культура, політична нація, мовна політика, мовне законодавство.*

Рекомендована література:

Основна: *1, 4,5, 7,8.*

Додаткова: *6, 7, 9, 19.*

Довідкова*:3, 5,6, 8.*

Інтернет-ресурси: *1,3, 5, 7.*

Тема 5: Мова і культура. Мовний етикет українців

Уплив культури на формування мовної системи. Відображення у семантиці мовлення загальних, універсальних компонентів загальнолюдської культури і своєрідності культури конкретного народу.

Особливості українського мовленнєвого етикету. Стандартні етикетні ситуації. Український комплімент.

Поняття «культура мови» та «культура мовлення». Роль суб'єктивних і об'єктивних факторів у становленні культури мовлення. Чинники формування культури мовлення. Основні ознаки культури мовлення.

Словники та їхня роль у підвищенні мовленнєвої культури мовця.

Ключові слова: *культура мови, культура мовлення, усне мовлення, писемне мовлення, розмовна мова, діалектне мовлення, спілкувальний етикет, комунікативний кодекс, етикетні ситуації, етикетна формула.*

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 11, 15, 16, 17, 18, 21.*

Довідкова*: 6, 8, 9, 10.*

Інтернет-ресурси: *2, 4,6, 7.*

Змістовий модуль ІІ.
Особливості усного мовлення як чинник творення лінгвального простору

Тема 6. Особливості усного спілкування у фаховій діяльності

Особливості усного спілкування у фаховій діяльності. Загальні вимоги, що визначають рівень культури усного ділового мовлення.

Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування: за способом взаємодії між комунікантами, за кількістю учасників, з урахуванням каналів комунікації, залежно від змісту повідомлення.

Жанри усного мовлення (співбесіда, розмова телефоном, доповідь, репортаж, захист наукового проєкту). Дискусійний діалог, репліки, суперечка/конфлікт, аргументація мовлення оратора. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем.

Етикет телефонної розмови.

Ключові слова: *індивідуальні та колективні форми фахового спілкування, жанри усного мовлення, ділова нарада, службова бесіда, телефонна ділова розмова, інтернет-спілкування, виразність усного мовлення.*

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 11, 18.*

Довідкова*:1, 2, 4,8, 9, 10.*

Інтернет-ресурси: *2,3, 4, 7.*

Тема 7. Мистецтво публічного виступу. Невербальні засоби комунікації

Мистецтво публічного виступу. Жанри публічного виступу. Закони ефективного спілкування. Умови успішного публічного виступу. Способи виголошення промови.

Невербальні засоби комунікації. Жести. Міміка. Зоровий контакт з аудиторією. Інтонація. Темп мовлення в словесній діяльності.

Паузи, їх роль і значення в мовленні. Логічний наголос. Мелодика мовлення, її значення для вираження змісту фрази.

Ключові слова: *публічний виступ, способи виголошення промови, кінетична система спілкування, доповідь, промова.*

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 11, 26, 27.*

Довідкова*:1, 6, 8,11,12, 13,16,19, 21.*

Інтернет-ресурси: *2, 4, 7.*

Тема 8. Комунікативний вплив та його технології

Види комунікативного впливу. Специфіка і структура мовленнєвого впливу.

Маніпулятивні стратегії й тактики.

Офіційне та приватне спілкування крізь призми маніпулятивних технологій.

Захист від маніпулятивного впливу. Рівні організації захисту від маніпуляцій. Техніки протистояння маніпулюванням.

Ключові слова: *мовленнєвий вплив, маніпулятивні технології, сугестивний вплив в інтернеті, полемічна майстерність, цифрова риторика.*

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 18, 21, 27.*

Довідкова*:1, 6, 8, 9, 10.*

Інтернет-ресурси: *2, 4, 7.*

Тема 9. Гендерна та вікова специфіка спілкування

Гендерні характеристики комунікативної поведінки.

Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації.

Реалізація стратегії фемінізації в українській мові. Фемінітиви в українській мові XXI ст.

Вікові особливості комунікативних властивостей особистості (у різні періоди розвитку). Молодіжний сленг. Студентський жаргон.

Ключові слова: *етикет, гендер, гендерна рівність, спілкування, вікові аспекти спілкування.*

Рекомендована література:

Основна: *1- 5,7,8*

Додаткова: *3,4,13,21, 24, 25*

Довідкова*:2, 8, 9,17, 20, 22,23.*

Інтернет-ресурси: *3, 4,6,7.*

Тема 10. Орфоепічна та акцентуаційна складова мовленнєвої культури фахівця

Сучасна українська орфоепія. Орфоепічні норми, їхнє значення. Причини порушення орфоепічних норм. Типи орфоепічних помилок.

Основні норми літературної вимови голосних і приголосних звуків в сучасній українській літературній мові.

Вимова слів іншомовного походження.

Основні закони милозвучності української мови.

Норми щодо наголошування слів. Варіантне наголошування слів. Наголос у складних і складноскорочених словах.

Орфоепічні словники.

Ключові слова: *орфоепічні норми, фонетична та фонематична транскрипції, наголос, типи наголосів, орфоепічні словники*

Рекомендована література:

Основна: *1−5,8.*

Додаткова: *9, 16, 24.*

Довідкова*:3,4,6,12,13 17.*

Інтернет-ресурси: *2, 4,6, 7.*

Змістовий модуль ІІІ.
Культура писемного мовлення
як чинник творення лінгвального простору

Тема 11. Історія Українського правопису. Український правопис у контексті мовних інновацій

Принципи українського правопису.

Основні зміни до нової редакції правопису.

Найважливіші правописні норми сучасної української літературної мови.

Ненаголошені **е**, **и**, **о** в сучасній українській літературній мові. Правила вживання м’якого знака та апострофа в сучасній українській мові. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.

Правопис слів іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних. Правила вживання великої літери у власних назвах.

Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис не, ні з різними частинами мови.

Орфографічні словники.

Ключові слова: *графічна система, буква, принципи української орфографії, орфограма, орфографічний словник.*

Рекомендована література:

Основна: *1−5,8.*

Додаткова: *9, 15, 16, 26.*

Довідкова*:1-4, 6-8, 12,13.*

Інтернет-ресурси: *3-7.*

Тема 12. Мовні норми: розвиток і проблемні аспекти кодифікації

Мовна норма. Правильність, досконалість, зразковість як характеристики, що визначають нормативну літературну мову, високу культуру мови фахівця.

Система норм писемного мовлення: лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні. Причини порушення мовних норм.

Формування мовних норм у процесі стильового розгалуження мови.

Варіантність мовної норми.

Особливості фіксації мовних норм у правописі, словниках, довідниках, підручниках та посібниках з української мови.

Ключові слова: *норма, мовна норма, анормативність, кодифікація, прескриптивна мовна норма, дескриптивна мовна норма, лексична одиниця.*

Рекомендована література:

Основна: *1-8*

Додаткова: *9, 13, 14, 20, 28, 29*

Довідкова*:1-4, 6- 8, 9, 12,17.*

Інтернет-ресурси*: 3-7.*

Тема 13. Лексичні та фразеологічні норми професійного мовлення

Уплив суспільно-політичних, економічних, культурологічних факторів на розвиток лексики української мови.

Міжмовна лексико-семантична інтерференція в умовах білінгвізму; мовна надмірність; мовна недостатність.

Загальновживана і вузьковживана лексика. Особливості функціонування загальновживаної лексики. Динамізм загальновживаної лексики. Основні групи вузьковживаної лексики.

Термінологічна і професійна лексика. Ознаки термінологічної лексики. Структурно-семантичні особливості термінів.

Лексика української з погляду активного вживання. Групи пасивної лексики. Неологізація лексики в українських ЗМІ. Поняття про фразеологізми. Роль фразеологізмів у професійному мовленні. Стилістичні засоби фразеології. Найпоширеніші типи порушення фразеологічної точності.

Ключові слова: *лексика, лексикографія, лексикологія, омоніми, синоніми, термінологічна лексика, багатство мовлення, точність мовлення, лексичні ресурси, лексичні норми, синоніми, омоніми, антоніми, пароніми, терміни, професіоналізми, сленг, жаргон, запозичена лексика, активна лексика, архаїзми, історизми, фразеологічна норма, фразеологічна точність, фразеологічні одиниці.*

Рекомендована література:

Основна: *1-8*

Додаткова: *9, 20, 23, 29, 31*

Довідкова*: 2,4,5,7,8,10,11,12,14-19,23*

Інтернет-ресурси: *4,6,7,8.*

Тема 14. Ідентифікація українців. Історія виникнення прізвищ. Структура прізвищ

Особове ім’я людини. Прізвище, ім’я, ім’я по батькові. Прізвище – корінь роду. Основні мотиви прізвищевої ідентифікації. Історія вивчення українських

прізвищ. Структурно-словотвірні особливості прізвищ. Етимони, які лежать в основі прізвищ

Ключові слова: *антропоніми, апелятив, ідентифікація, ім'я, етимологія, етимони, номінація, прізвище, псевдонім, позивний, прізвисько, прізвишева назва, семантика, відтопонімні, електронний словник, енциклопедично-довідковий словник, словник онімів, суфікс, загальнонауковий термін, запозичення, кодифікація термінів, трансонімізація, фамілія* та ін.

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 16, 26.*

Довідкова*: 2,4,6,7,15.*

Інтернет-ресурси: *2,3,6,7.*

Тема 15. Граматична парадигма в комунікативному просторі

Граматична правильність українського мовлення.

Категорія числа іменника. Категорія роду іменника. Особливості відмінювання іменників I-IV відмін. Варіантні парадигми.

Категорія ступеня вияву ознаки прикметників. Словозміна прикметників.

Система дієслівних форм в українській мові. Дієслівна словозміна. Творення та вживання дієприслівників, дієприкметників.

Особливості відмінювання іменникових та прикметникових займенників.

Сполучуваність числівника з іменником. Відмінювання кількісних і порядкових числівників.

Граматичні норми у вживанні прийменників, сполучників, часток в українській мові.

Ключові слова: *граматична категорія, граматична форма, іменник, дієслово, прикметник, числівник, займенник, дієслово.*

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 16, 26.*

Довідкова*: 2,4,6,7,15.*

Інтернет-ресурси: *2,3,6,7.*

Тема 16. Синтаксичні аспекти мовної норми в контексті комунікації

Синтаксичні аспекти письмового мовлення. Синтаксичні засоби економії в письмовому мовленні.

Ускладнене речення. Пунктуація в реченнях з однорідними членами. Пунктуація при відокремлених членах речення. Речення зі вставними та вставленими конструкціями.

Розділові знаки в складносурядному та складнопідрядному реченнях. Залежність уживання розділових знаків у безсполучникових складних реченнях від змістових відношень, що встановлюються між предикативними частинами. Кома, крапка з комою, тире і двокрапка у безсполучникових складних реченнях

Ключові слова*: підмет, присудок, додаток, означення, обставина, керування, координація, складносурядне речення, складнопідрядне речення,*

безсполучникове складне речення, відокремлені члени речення, однорідні члени речення.

Рекомендована література:

Основна: *1−8.*

Додаткова: *9, 7, 16, 26.*

Довідкова*: 2, 4,8,12.*

Інтернет-ресурси: *2**,**4,6,7.*

VI. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	2	2	-	-	2	2
2.	Відвідування практичних занять	1	3	3	5	5	9	9
3.	Робота на практичному занятті	10	3	30	5	50	9	90
4.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	3	15	3	15	2	10
5.	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом				**75**		**95**		**136**
	Максимальна кількість балів: 306							
	Розрахунок коефіцієнта: 306/60≈ 5,1							
	Екзамен **40 балів**							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль І.
Комунікативні ознаки фахового мовлення
та розвиток національної мови

Тема 2. Стилістична диференціація сучасної української мови. Стиль мовлення у фаховій комунікації.

Завдання:

1. Знайти у фаховій літературі будь-який текстовий фрагмент обсягом до 1000 друкованих знаків (без пробілів). Визначити письмово його стилетворчі ознаки, схарактеризувати мовностилістичні особливості (навести приклади з аналізованого уривка).

Тема 3. Український мовний ландшафт: літературна мова, діалекти, суржик

Завдання:

1. Укласти мініглосарій найбільш частотних суржикових (або діалектних) лексем (30 одиниць), поширених у вашому рідному місті.

Тема 5. Мова і культура. Мовний етикет українців

Завдання:

1. Ознайомитися із публікацією та зробити короткий конспект.

Русаченко Н. П. До питання формування лінгвоетикету українців. *XXVIII Міжнародна науково-практична конференція «Science and practice, actual problems, innovations.* Мілан, 2022. С.210-215**.**
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/42621/1/N_Rusachenko_Itali_2022_FUF.pdf

Змістовий модуль ІІ.
Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального простору

Тема 7. Мистецтво публічного виступу. Невербальні засоби комунікації

Завдання:

1. Підготувати публічний виступ на 5 хвилин на одну із запропонованих тем викладачем із дотриманням усіх необхідних вимог.

Тема 8. Комунікативний вплив та його технології

Завдання:

1. Законспектувати статтю, що містить прикладні аспекти аналізу маніпулятивних технологій у сучасних засобах масової інформації, та зробити тези:

Видайчук, Т. Л., Видайчук, К. В. Маніпулятивні тактики в заголовках сучасних українських інтернет-видань. *Філологічні студії: збірник наукових праць,* 2021 (17), 21-29. https://doi.org/10.28925/2311-2425.2021.173

Тема 9. Гендерна та вікова специфіка спілкування

Завдання:

1. Знайти та виписати 15 прикладів комп’ютерного сленгу, з’ясувати значення та походження кожної лексеми.

Змістовий модуль ІІІ.
Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального простору

Тема 11. Історія Українського правопису. Український правопис у контексті мовних інновацій

Завдання:

1. Опрацювати основні зміни, унесені до нового правопису 2019 року. Створити інфографіку.

Тема 13. Лексичні та фразеологічні норми професійного мовлення

Завдання:

1. Запишіть приклади вживання фразеологізмів у заголовковому комплексі сучасних медійних видань (до 10-ти прикладів). Обґрунтуйте стилістичну функцію використання фразеологізмів у медіа.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ			
Тема 2. Стилістична диференціація сучасної української мови. Стиль мовлення у фаховій комунікації.	аналіз текстів	5	II
Тема 3. Український мовний ландшафт: літературна мова, діалекти, суржик	укладання мініглосарія	5	III
Тема 5. Мова і культура. Мовний етикет українців	конспект тез	5	V
Разом за змістовий модуль: 15 балів			
Змістовий модуль ІІ. Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального простору			
Тема 7. Мистецтво публічного виступу. Невербальні засоби комунікації	промова	5	VII
Тема 8. Комунікативний вплив та його технології	конспект статті	5	VIII
Тема 9. Гендерна та вікова специфіка спілкування	завдання пошукового характеру	5	IX
Разом за змістовий модуль: 15 балів			
Змістовий модуль ІІІ. Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального простору			
Тема 11. Історія Українського правопису. Український правопис у контексті мовних інновацій	інфографіка	5	XI

Тема 13. Лексичні та фразеологічні норми професійного мовлення	завдання пошукового характеру	5	XIII
Разом за змістовий модуль: 10 балів			
Разом за семестр: 40 балів			

Рекомендації до виконання завдань для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи необхідно виконати в повному обсязі й подати на перевірку викладачеві у зазначеному форматі.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
5 балів	студент вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
4 бали	студент успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
3 бали	виконано не всі завдання; студент недостатньо правильно і грамотно оформив результати своєї роботи (оцінка "задовільно").
1 – 2 бали	наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні завдань для самостійної роботи (оцінка "незадовільно").

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється в 1 бал.

Модульна контрольна робота №2

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється в 1 бал.

Модульна контрольна робота №3

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється в 1 бал.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма семестрового контролю – екзамен.

Здійснюватиметься семестровий контроль з урахуванням компонентів трьох дисциплін: «Історичні студії», «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» та «Права людини громадянина України».

Умови допуску: студент не має заборгованостей з самостійних семестрових завдань та модульних контрольних робіт, відвідував лекції, працював на практичних; набрав не менше 35 балів.

Критерії оцінювання:

Максимальна кількість балів – 40.

Із дисципліни «Історичні студії» – відповідь на відкрите питання (13 балів).

Із дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі»)» – тестові завдання (14 балів). Тестування передбачає відповідь на 14 питань.

Із дисципліни «Права людини громадянина України» – тестові завдання (13 балів).

6.5 Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю

1. Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови.
2. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.
3. Законодавче забезпечення функціонування української мови в Україні. Закон 2019 року «Про забезпечення функціонування української мови як державної».
4. Лінгвоцид української мови.
5. Літературна мова. Писемна та усна форми літературної мови. Функції мови. Поняття національна мова, мова державна, офіційний статус мови.
6. Територіальна диференціація української мови.
7. Суржик у системі розмовних форм побутування мови.
8. Характеристика функціональних стилів української літературної мови.
9. Жанри усного мовлення.
10. Мистецтво публічного виступу.
11. Особливості українського мовленнєвого етикету.
12. Гендерні характеристики комунікативної поведінки.
13. Маніпулятивні мовні технології: способи розпізнання та протистояння.
14. Поняття «культура мовлення». Роль суб’єктивних і об’єктивних факторів у становленні культури мовлення.
15. Словники української мови.
16. Мовна норма. Класифікація мовних норм. Кодифікація. Варіантність мовної норми.
17. Вимова голосних і приголосних звуків в українській мові.
18. Особливості наголошування слів в українській мові.

19. Основні закони милозвучності української мови.
20. Принципи сучасного українського правопису. Найважливіші відомості з його історії.
21. Основні зміни до нової редакції правопису.
22. Принципи українського правопису.
23. Правила вживання апострофа в сучасному українському правописі. Сполучення літер йо – ьо. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.
24. Правопис слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові.
25. Ненаголошені е, и, о в сучасній українській літературній мові.
26. Власні та загальні назви в сучасній українській літературній мові. Правила вживання великої літери у власних назвах.
27. Написання складних слів разом, через дефіс та окремо.
28. Правопис не, ні з різними частинами мови.
29. Правопис слів разом, окремо, через дефіс.
30. Основні групи вузьковживаної лексики. Особливості функціонування загальновживаної лексики.
31. Термінологічна і професійна лексика.
32. Групи пасивної лексики. Неологізація лексики в українських ЗМІ.
33. Поняття фразеологічної норми.
34. Прізвища, імена та імена по батькові: закономірності творення та особливості відмінювання.
35. Нормативність уживання граматичних форм іменника.
36. Нормативність уживання граматичних форм прикметника.
37. Нормативність уживання граматичних форм дієслова.
38. Нормативність уживання граматичних форм займенника, числівника.
39. Синонімія та омонімія відмінкових та прийменниково-відмінкових форм.
40. Порушення норм у вживанні прийменника, сполучника, частки.
41. Розділові знаки в речення зі звертаннями.
42. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами.
43. Розділові знаки в реченнях зі вставними та вставленими конструкціями.
44. Розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами.
45. Розділові знаки в реченнях з відокремленими означеннями та прикладками.
46. Розділові знаки в реченнях з відокремленими додатками.
47. Розділові знаки в реченнях з уточнюючими членами.
48. Розділові знаки у складносурядних реченнях.
49. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях.
50. Розділові знаки в безсполучникових реченнях.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтин-гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	**90 – 100** балів	**Відмінно** – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	**82-89** балів	**Дуже добре** – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	**75-81** балів	**Добре** – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	**69-74** балів	**Задовільно –** посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	**60-68** балів	**Достатньо** – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	**35-59** балів	**Незадовільно з можливістю повторного складання** – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	**1-34** балів	**Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу** – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА БЛОКУ ДИСЦИПЛІНИ

«Українські студії: Українська мова в сучасному комунікативному просторі»

Лекції – 8 год., практичні заняття – 34 год.,

самостійна робота – 32 год., семестровий контроль – 10 год., МК – 6 год., іспит

Модулі	**Змістовий модуль І.**	**Змістовий модуль ІІ.**	**Змістовий модуль ІІІ.**
Назва модуля	**Комунікативні ознаки фахового мовлення та розвиток національної мови**	**Особливості усного мовлення як чинник творення лінгвального простору**	**Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального простору**
Кількість балів за модуль	**75 балів**	**95 балів**	**136 балів**
Загальна кількість балів	**306 /60 = 5,1**		
Теми лекцій	**Лекція 1.** Фахова мова як основа професійної комунікації. Динаміка національної мови і форми її вияву. (**1 б.)** **Лекція 2.** Стилістична диференціація сучасної української мови. Стиль мовлення у фаховій комунікації. (**1 б.)**		**Лекція 3.** Історія Українського правопису. Український правопис у контексті мовних інновацій **(1 б.)** **Лекція 4.** Ідентифікація українців. Історія виникнення прізвищ. Структура прізвищ (**1 б.)**

Модулі	**Змістовий модуль І.**			**Змістовий модуль ІІ.**					**Змістовий модуль ІІІ.**					
Теми практичних занять	Практичне заняття 1. Український мовний ландшафт: літературна мова, діалекти, суржик (10б + 1б.)	Практичне заняття 2. Мовне законодавство та особливості мовної політики в Україні (10б + 1б.)	Практичне заняття 3. Мова і культура. Мовний етикет українців (10б + 1б.)	Практичне заняття 4. Особливості усного спілкування у фаховій діяльності (10б + 1б.)	Практичне заняття 5. Мистецтво публічного виступу. Невербальні засоби комунікації (10б + 1б.)	Практичне заняття 6. Комунікативний вплив та його технології (10б + 1б.)	Практичне заняття 7. Гендерна та вікова специфіка спілкування (10б + 1б.)	Практичне заняття 8. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складова мовленнєвої культури фахівця (10б + 1б.)	Практичне заняття 9 Історія Українського правопису. Український правопис у контексті мовних інновацій (10б.+ 1б.)	Практичне заняття 10. Мовні норми: розвиток і проблемні аспекти кодифікації (10б + 1б.)	Практичне заняття 11-12. Лексичні та фразеологічні норми професійного мовлення (20б + 1б.)	Практичне заняття 13. Ідентифікація українців. Історія виникнення прізвищ. Структура прізвищ. (10б + 1б.)	Практичне заняття 14-15 Граматична парадигма в комунікативному просторі (20б+2б.)	Практичне заняття 16-17. Синтаксичні аспекти мовної норми в контексті комунікації (20 б.+ 2б.)
Самостійна робота	**15 балів**			**15 балів**					**10 балів**					
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 **(25 балів)**			Модульна контрольна робота 2 **(25 балів)**					Модульна контрольна робота 3 **(25 балів)**					
Підсумковий контроль	**Екзамен (40 б.)**													

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Васенко Л., Дубічинський В., Кримець О. Фахова українська мова. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 272 с.
2. Вознюк Г. Л., Булик-Верхола С. З., Василишин І. П., Гнатюк М. В., Ментинська І. Б. Шмілик І. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник-практикум. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 328 с.
3. Гінзбург М. Д. Українська ділова і фахова мова. Практичний посібник на щодень. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 672 с.
4. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
5. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч.посіб. 6 те вид., зі змін. Львів : Львівська політехніка, 2020. 440 с.
6. Пантелюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, ЦУЛ, 2020. 224 с.
7. Шевчук С. Українська мова (за професійним спрямуванням) : Робочий зошит-практикум. Київ : Алерта, 2024. 84 с.
8. Шевчук С. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с.

Додаткова література

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2009. 376 с.
2. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 207 с.
3. Видайчук, Т. Л., Видайчук, К. В. Маніпулятивні тактики в заголовках сучасних українських інтернет-видань. *Філологічні студії: збірник наукових праць,* 2021 (17), 21-29
4. Вінтонів М., Бойко М., Горохова Т. Фемінітиви в сучасному українськомовному середовищі (за результатами соціолінгвістичного дослідження). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. (63), 2023. с. 14-19. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48504/
5. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. Вінниця: Нова книга, 2003. 472 с.
6. Демешко І. М. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. для самост. роботи / І. М. Демешко. 2-ге вид., випр. і допов. Кіровоград : Авангард, 2013. 327 с.
7. Друженко Р.С. Рекламний текст як засіб навчання культури мовлення студентів журналістських спеціальностей. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип.14-15 (170-171). С.66-69.
8. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Доненьк, 2007. 408 с.

9. Заєць В. Г., Мириївська Ю. М., Кірюшина К. К. Англіцизми в текстах реклами міста Києва. *Сучасні дослідження з іноземної філології.* 2024. (2(26)). С. 42-50.
10. Заєць В. Г. Динаміка запозичених морфем у сучасних засобах масової інформації. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія "Філологія". 2024. №65. С. 37-40.
11. Заєць В.Г., Степаненко О.К., Степчук Ю.П. Сучасний молодіжний сленг української молоді. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства.* 2022. №24. с. 45-49.
12. Заєць В. Г. Форми дієприкметників: способи врегулювання порушень мовної норми (на матеріалі сучасної української мови). *Studia Philologica* : зб. наук. пр. 2017 (8). С. 24-28.
13. Івченко А. Українська народна фразеологія*:* ономасіологія*,* ареали*,* етимологія. Харків: ФОЛІО, 1999. 252с.
14. Караванський С. Пошук українського слова або боротьба за національне "я". К.: Академія, 2001. 240с.
15. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник. Київ, 2006. 240с.
16. Лаврінець О. Я. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник / О. Я. Лаврінець, К. С. Симонова, І. Я. Ярошевич ; [за ред. О. Я. Лаврінець] ; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 521 с.
17. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. Київ : “КМ Академія”, 2004. 163 с.
18. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ, 2011. 135 с.
19. Остапченко О.В.Українська мова в грі: проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти, тести, квести. Київ, 2018. 224 с.
20. Півторак *Г.* Українці. Звідки ми і наша мова. К.: Наукова думка, 1993. 200 с.
21. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посібник. Київ, 2006. 231 с.
22. Русаченко Н. П. До питання формування лінгвоетикету українців. *XXVIII Міжнародна науково-практична конференція «Science and practice, actual problems, innovations.* Мілан, 2022. С.210-215.
23. Семенюк О., Паращук В. Основи мовної комунікації. Київ, 2010. 240 с
24. Сербенська О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Київ, 2017. 344 с.
25. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет» ФОП Курбанова Б. В, 2019. 198 с.
26. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови XX ст. Тернопіль: Астон, 2002. 352с.
27. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: документи і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та ін. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 399 с.
28. Українська мова. Мова фаху, мова науки, мова спілкування. *Текстово-комунікативне навчання: навчальний посібник* / за ред. Любашенко О.В. Київ, 2014. 256 с.

29. Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії. К.: Темпора, 2012. 446 с.
30. Arel Dominique. How Ukraine has become more Ukrainian. Chair of Ukrainian Studies, University of Ottawa, Ottawa, Canada, 2018. URL: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1060586X.2018.1445460?journalCode=rpsa20
31. Clella Jaffe. Public Speaking: Concepts and Skills for a Diverse Society. George Fox University. Eight Edition. 2015 URL: books.google.com

Довідкова література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2001. 1440 с.
2. Волощак М. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. Київ: Вид. центр "Просвіта", 2000. 128 с.
3. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995. 192 с.
4. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. Київ: Вища школа, 1995. 319 с.
5. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів: Фенікс, 1996. 223с.
6. Довідник з культури мови/за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Вища школа, 2005. 400 с.
7. Дорошенко М. Словник ділової мови. Термінологія та фразеологія [Текст] / М. Дорошенко, М. Станіславський, В. Страшкевич ; [підгот.: Р. В. Воронезький, О. Л. Мумінова] ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. Р. Р. Потебні, Ін-т укр. мови. Репр. вид. 1930 р. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2018. 248 с.
8. Екологія українського слова: практичний словничок-довідник / М. П. Білоус, О. А. Сербенська ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. 2-ге вид., виправ. і доп. Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 88 с.
9. Етимологічний словник української мови у семи томах. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Гол. редактор О. С. Мельничук. Київ: Наукова думка, 1982-2006.
10. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів /за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
11. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К.: Кобза, 1993. 472 с.
12. Новий український правопис. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 282с.
13. Орфоепічний словник / уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1984. 629 с.
14. Повний словник антонімів української мови / Калашник В. С., Колоїз Ж. В.; Словник фразеологічних антонімів української мови / Л. М. Полюга. Київ: Довіра, 2006. 859 с.
15. Полюга Л. М. Словник українських морфем. К.: Довіра, 2009. 554с.

16. Словник епітетів української мови / С. П. Бибик, С. Я. Єрмоленко, Л. О. Пустовіт; За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Довіра, 1998. 431 с.
17. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
18. Словник паронімів української мови / уклад. Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. Київ: Радянська школа, 1986. 221с.
19. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ: Наук. думка, 1999 – 2000.
20. Словник сучасного українського сленгу / упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350с.
21. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. К.: Знання, 2004. 367 с.
22. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. Київ: Критика, 2005. 494с
23. Сучасний словник іншомовних слів / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2006. 789с.

Інтернет-ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws
2. Українська мова: Енциклопедія. URL: http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm
3. Український правопис (2019). URL:https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019
4. Український мовно-інформаційний фонд НАН України URL: https://lcorp.ulif.org.ua/dictua
5. Центр культури української мови. URL: https://centrkum.blogspot.com/
6. Українська мова: Енциклопедія. URL:http://litopys.org.ua/
7. Українська мова в Інтернеті. URL: www.mova.info/
8. Центр культури української мови. URL: https://centrkum.blogspot.com/p/blog-page_17.html